

TÓTH HAJNAL

Újjávarázsolják a váradi Szacsvay-szobrot

Kultúra

Kolozsvárról érkezett restaurátorok tüsténkednek Szacsvay Imre 1848-as országgyűlési képviselő, mártír jegyző nagyváradi bronzszobra körül. A mihamarabbi felújítás szükségessé vált. A restaurálási munkálatot egy esztendő leforgása alatt kell elvégezni. Az alkotás rendbetétele szakavatott kezekre bízott, hiszen korábban ez a csapat újította föl a kolozsvári Mátyás-szobrot és az aradi Szabadság-szobrot is.

Szacsvay Imre – akinek „csak egy tollvonás volt a bűne” – egész alakos bronzszobrát, Margó Ede alkotását 1907. március 15-én avatták föl a nagyváradi Ezredévi emléktér sétánya mentén. 1937. február 19-én a román hatóság leszedette a szobrot talapzatáról, s a városi raktárba helyezték a műalkotást. Hamarosan a talapzatot is elszállították. Az impozáns Szacsvay-szobor 1942. május 5-én kerülhetett vissza helyére. Az újraállítás előtt felújították a szobrot, kisebb javításokat végeztek; a kezéből letört toll Vignali Raffaello budapesti olasz öntőmester műhelyében készült el, a mester Margó Ede irányításával dolgozott.

A műemlék szobor azóta sem volt teljesen restaurálva. Hogy miért épp most kezdődött el a felújítás, és miért az RMDSZ Bihar megyei szervezete adott megbízást a Kolozs megyei szakembereknél a munkálat elvégzésére? A részletekről Szabó Ödön, az RMDSZ Bihar megyei szervezetének ügyvezető elnöke tájékoztató: „Magyar műemlékvédő szakembereink több ízben szóltak, figyelmeztettek, hogy elég rossz állapotban van a szobor, a talapzat több helyütt is megrepedezett, szükség volna a gyors rehabilitálására. A városi önkormányzat nem volt hajlandó megoldást találni a problémára, mondván, hogy nincs erre pénz. Hosszas huzavona után arra a következtetésre jutottunk: megpróbáljuk az

TÓTH HAJNAL újságíró, szerkesztő (1971, Nagyvárad). Szülővárosában érettségizett, újságírói tanulmányokat folytatott, majd a PKE szociológia szakán diplomázott (2007). Előbb a *Bihari Napló* riportere, szerkesztője, majd a nagyváradi *Reggeli Újság* napilap munkatársa. 2014 májusától a *Várad* folyóirat kulturális rovatának szerkesztője.

RMDSZ kezelésébe venni a Szacsvay-szobrot, és így felújíthatjuk. A városvezetés válasza az volt, hogy ideadják kezelésbe a szobrot, ám az engedélyekkel és a műemlék állagát felmérő szaktanulmány elkészítésével ők foglalkoznak. Ezt elfogadtuk, szerződést kötöttünk. Elindult a folyamat, de a tanulmány nem készült el. Holott az idő sürgetett. Ezért végül mi rendeltük meg a szakértői véleményezést, elkészítettük a szakdokumentációt és ingyen átadtuk a tulajdonos városi önkormányzatnak, s beszereztük a szükséges

engedélyeket. A bukaresti műemlékvédő bizottság engedélyét is sikerült megszerezni. Minden tanulmány, jóváhagyás, engedély megvan.”

A munkálatok elvégzésével azt a csapatot bízták meg, amelyik a kolozsvári Mátyás-szobor és az aradi Szabadság-szobor felújításán is dolgozott. A tanulmányt, szaktervet is ez a csapat készítette el.

Július 27-én a fémmunkálatok kezdődtek el. Ezekkel Kolozsi Tibor szobrászművész és munkatársai foglalkoznak. Azután a kőmunka, a talapzat felújítása következik. Süttői mészkövet kell hozatni. Az eredeti talapzat is süttői mészkőből készült. A talapzatnak vannak olyan részei, amelyeket telje-

sen ki kell cserélni, nem újíthatók fel. A talapzattal Gere István kőfaragó és munkatársai foglalkozkodnak majd.

Amúgy nem ez az első munkájuk Nagyváradon. Pár éve restaurálták az egykori mizeri kórház épületének szoborelemeit, s ugyancsak ez a csapat állította helyre a nagyváradai vár egyik bástyáján lévő Bethlen-táblát.

A szakemberek, akik már több ízben bizonyították tudásukat, rátermettségüket, szinte önköltségi áron vállal-

*A Szacs vay-szobor részlete
a nevezetes toll bronzmásával*

ták a Szacsvay-szobor felújítását, ám az összköltség így is meghaladja a 75 ezer lejt. Mivel ez a summa nem áll az RMDSZ rendelkezésére, vezetői úgy határoztak: összefogással, közadakozásból, vállalkozói támogatásból próbálják előteremteni a szükséges pénzt. Terveik szerint a munkálatokról kiadvány is készül, s abban minden adakozó nevét feltüntetik. Szabó Ödön elmondta: számítanak a vállalkozók, üzletemberek segítségére. Mindenki hozzájárulhat valamivel a szoborfelújításhoz, bármilyen kis összeget elfogadnak.

A Varadinum Kulturális Alapítvány is részt vesz a gyűjtésben, és a négy magyar történelmi egyház (római katolikus, református, evangélikus, unitárius) is támogatja az adományozási akciót. Egy támogatói mappát is készítettek, amely a támogatási szerződés mellett tartalmazza a bronzszobor történetét, valamint Szacsvay Imre életútját; mindkettőt Péter I. Zoltán helytörténész állította össze.

Az ügyvezető elnök hozzáfűzte: egy év van a munka befejezésére, ám szeretnék, ha már jövő március 15-ig annyira haladna a felújítás, hogy ne állvány mögött legyen Szacsvay Imre szobra az ünnepségen.

Elsétáltunk a Szacsvay-szoborhoz is, amelynél javában szorgoskodott két fiatal restaurátor, Dobribán Melinda és Almásy Botond. „A szobor nem okozott nekünk kellemetlen meglepetéseket. Jó, hogy a visszaállításakor nem sérült nagyon. Jelenleg tisztogatjuk. Sok a lerakódás a por, a kipufogógáz stb. miatt. Végül is egy 108 éves szoborról van szó. Kisebb

öntési hibákat fedeztünk föl, ezeket kijavítjuk, vagyis az öntésnél keletkezett hibákat, lyukakat behegesztjük. Miután beavatkozunk, a javítás befejeztével patinázzuk, hogy ugyanolyan színű legyen a szobor a helyrehozott részein is. Az utolsó folyamat során védőréteggel látjuk el a szobrot. Aztán becsomagoljuk a bronzrészt, s ez letakarva marad, amíg tart a kőmunka, a talapzat javítása.”

Hamarosan csatlakozik munkatársaihoz Kolozsi Tibor is, a fémmunkálat irányítója. A restaurátorok jól érzik magukat Váradon, szeretnek itt lenni. Ha itt befejezik a felújítást, további beütemezett munkák várnak rájuk Kolozsvárott.

*A szoboralak becsomagolva várja,
hogy végezzenek a talapzat felújításával
(A szerző felvételei)*

A Szacs vay-szobor bronz része augusztus végére nagyjából el is készült. A patinázás, az utolsó viaszréteggel való bevonás, konzerválás után a szakemberek védőburkolatba csomagolták az alkotás bronzból készült részét. A „védőruha” addig lesz a szobron, amíg tartanak a kőmunkálatok, a talapzat restaurálása. Ha a szeptember 7-én kezdődő kőmunka során valahol megsérülne a letakart bronzrész, azt természetesen kiigazítják, restaurálják majd.